

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 608

Archeologienota Steenweg op Tielen te
Turnhout (Prov. Antwerpen)
Programma van Maatregelen

LAURENS VAN DAMME

Colofon

Uitgever	ADEDE bv
Jaar van uitgave	2022
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Janssens David
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bv. ADEDE bv is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

Inhoudsopgave

1	Gemotiveerd advies.....	- 4 -
2	Programma van maatregelen.....	- 8 -

1 Gemotiveerd advies

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen. Het beschrijft de aard van deze maatregelen en de uitvoeringswijze van de eventuele maatregelen. Het gemotiveerd advies is gebaseerd op het verslag van resultaten van het vooronderzoek.

In het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de uitbreiding en herinrichting van een industriezone, werd door ADEDE bv een bureaustudie uitgevoerd in het kader van het opstellen van een archeologische nota met uitgesteld traject.

Het doel van dit onderzoek is driedelig. Allereerst wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Vervolgens wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten bewaard zijn en in hoeverre ze bedreigd zijn door de geplande bouwwerken. Ten slotte wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is. Op basis van het beschikbare en geraadpleegde bronnenmateriaal kon binnen het bureauonderzoek de aan-of afwezigheid van een archeologische site of relevante archeologische overblijfselen binnen de contouren van het onderzoeksgebied niet met zekerheid worden aangetoond. Wel is het mogelijk een archeologische verwachting naar voor te schuiven ten einde een antwoord te kunnen bieden op de gestelde onderzoeksvragen.

Op basis van het beschikbare en geraadpleegde bronnenmateriaal kon binnen het bureauonderzoek de aan- of afwezigheid van een archeologische site of relevante archeologische overblijfselen binnen de contouren van het projectgebied niet met zekerheid worden aangetoond. Wel is het mogelijk een archeologische verwachting naar voor te schuiven teneinde een antwoord te kunnen bieden op de gestelde onderzoeksvragen.

Aan de hand van de geraadpleegde cartografische bronnen kan worden vastgesteld dat het projectgebied zich in een rurale omgeving bevindt. De stadskern van Turnhout is gelegen ten noorden van het projectgebied. Het projectgebied zelf is gelegen vlakbij de rivier de Aa en wordt voornamelijk afgebeeld als akker of braakliggend land, het ligt op de rand van een weide zone waarbinnen de Aa gelegen is. Bewoning is nooit aanwezig binnen de contouren van het projectgebied, de enige zichtbare bewoning op de cartografische bronnen is gelegen ten noorden van het projectgebied langs de Steenweg op Tielen en neemt pas vanaf de Topografische Kaart van Vandermaelen gestaag toe. Wat men echter wel op deze kaarten kan opmerken, is de aanwezigheid van een weg met een noord-zuid oriëntatie. Deze weg is herkenbaar vanaf de Atlas der Buurtwegen en de contouren hiervan, kan men eveneens nog waarnemen op de oudste luchtfoto (1971). Op basis van de cartografische indicatoren die uit de Centraal Archeologische Inventaris naar

voor komen kan men stellen dat de omgeving van het projectgebied een verspreide hoevebouw kent.

Het projectgebied kent een interessante landschappelijke ligging voor steentijdnederzettingen. De ligging van het projectgebied in een gradiëntzone, nabij de loop van de Aa verhoogt het potentieel voor steentijdsporen. Zo werden in de buurt van het projectgebied reeds sporen van vuursteenartefacten gevonden. In een ruimere omgeving blijven de gekende archeologische waarden binnen de CAI echter beperkt. Op ca. 200m ten noorden van het projectgebied ligt een site die vondsten naar voor bracht uit meerdere periodes, het betreft onder andere twee huis plattegronden uit de IJzertijd en enkele ontwateringsgreppels uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd. De overige meldingen blijven beperkt tot twee losse vondsten binnen een straal van 2km rond het projectgebied.

Uit de bodemtypekaart van Vlaanderen valt wel af te leiden dat zich op het grootste deel van projectgebied een matig natte tot droge plaggenbodem bevindt, die gunstig kan zijn naar de bewaring van archeologische resten toe, de A-horizont heeft namelijk een dikte van minstens 60cm. Het bodemtype Zcm komt veelvuldig voor nabij oude woonkernen of hoeven.

Op basis van de gekende archeologische, landschappelijke, geologische en cartografische bronnen kan men besluiten dat voor het projectgebied een zeer lage archeologische verwachting kan worden opgesteld, er zijn te weinig gekende archeologische waarden om een specifieke verwachting naar voor te schuiven.

Binnen het onderzoeksgebied werd op het centrale gebied reeds een Landschappelijk Bodemonderzoek uitgevoerd, in het kader van een eerdere bouwaanvraag. Daarbij werd geconcludeerd dat de bodem van het projectgebied te zeer verstoord is om nog relevante archeologische resten op het spoor te komen.

Cartografische bronnen tonen aan dat bebouwing op het projectgebied afwezig is tot diep in de 20ste eeuw. In de omgeving van het projectgebied blijkt eveneens dat bebouwing opvallend afwezig blijft, ten noorden zijn op de kaart van Ferraris enkele huizen te zien, waarvan het aantal hetzelfde blijft op de Atlas der Buurtwegen. Dit aantal is bij de Topografische kaart van Vandermaelen slechts in beperkte mate toegenomen. Ook op de luchtfoto uit 1971 is praktisch geen bebouwing zichtbaar, met uitzondering van een loods die zich ten noordwesten, aan de overkant van de straat bevindt.

De geplande werken omvatten de constructie van een aanbouw en kelder, de aanleg van een nieuwe laadkade en twee hemelwaterputten in het oosten van de laadkade, alsook de voorziening van een bufferbekken, wegenis, groenzones en een wadi. Deze ingrepen variëren in oppervlakte en diepte in de bodem.

Deze nieuwe geplande werken omvatten volgende uitgravingen:

- 1) Een kelder van 538m² tot een maximale diepte van 5m.

- 2) Ten zuiden van de nieuwe kelder zal een nieuwe aanbouw (2.904m²), gefundeerd op paalfunderingen, voorzien worden. Dit vereist een maximale uitgraving van ca. 1,8m, alsook aanvulling met daadkrachtige grond. De aanbouw zal in het noorden bestaan uit een uitbreiding inpak (238,64m²), een uitbreiding van het magazijn (259,69m²), goederenlift (13,87m²) en circulatieruimte (21,99m²). Het merendeel van de aanbouw zal echter ingenomen worden door een nieuw magazijn van 1.550,86m². Dit magazijn wordt begrensd door een klaarzetzone van 711,57m² die op de nieuwe laadkade zal uitgeven (zie hieronder). In het oosten zal een bureau logistiek van 58,15m² (excl. Inkomssas, technieken, circulatie, berging) en een ruimte co-pack (387,66m²) voorzien worden.
- 3) Aansluitend (in het zuiden) op de nieuwe aanbouw zal een laadkade aangelegd worden van ca. 677,51m². Dit vereist een uitgraving tot een maximale diepte van ca. 1,6m.
- 4) In het oosten van de nieuwe laadkade zullen twee hemelwaterputten van elk 20.000 liter geplaatst worden over een oppervlakte van 41,91m², wat een maximale uitgraving van 5m impliceert.
- 5) Ten zuiden van de laadkade zal een ondergronds bufferbekken van 384m² uitgraven worden met een diepte van max. 2,85m.
- 6) Twee zones zullen uitgegraven worden tot ca. 80cm voor de aanleg van wegenis. Het betreft een westelijke zone van 952,10m² en een oostelijke van 3774,8m².
- 7) Er zullen 5 groenzones aangelegd worden (104,3; 431,32; 85,62; 105,45; 244,45 m²) die een afgraving tot ca. 60cm diepte impliceren.
- 8) In het noorden zal een wadi gegraven worden, eveneens tot ca. 60cm diepte, dit over een oppervlakte van ca. 90,20m².

Deze geplande werken impliceren ook de sloop van bestaande gebouwen en een open fietsenstalling en de verwijdering van bestaande groenzones en bomen, evenals de verhardingen.

Een aanzienlijk deel van de geplande werken vindt plaats ter hoogte van reeds bestaande bebouwing en verharding. Dit is het geval voor (delen van) de geplande kelder, aanbouw, nieuwe verharding en groenzones. Mogelijk is de bodem daar reeds diepgaand verstoord (doch niet eenduidig te bewijzen voor alle delen op basis van deze bureaustudie). De wadi en delen van de nieuwe wegenis vallen inderdaad binnen een zone die reeds werd onderzocht door middel van een landschappelijk bodemonderzoek waarbij geconcludeerd werd dat de bodem van het plangebied te zeer verstoord is om nog relevante archeologische resten op het spoor te komen. De groene zone in het zuidwesten van het terrein, waar de nieuwe laadkade, bufferbekken en delen van de nieuwe groenzones en wegenis zullen ingericht worden, blijft over als mogelijk onderzoeksgebied. Echter, rekening houdend met de zeer lage archeologische verwachting, het feit dat binnen het plangebied reeds een

landschappelijk bodemonderzoek plaatsvond met een negatieve conclusie naar archeologica toe en de beperkte oppervlakte van deze zone, is ADEDE bv van oordeel dat het potentieel op kenniswinst te beperkt is om vervolgonderzoek te adviseren, dit vanuit een kostenbaten-analyse. Daarom is ADEDE bv van mening dat dit projectgebied archeologisch kan vrijgegeven worden.

2 Programma van maatregelen

Binnen het verslag van resultaten en bovenstaand gemotiveerd advies werd aangetoond dat het potentieel op waardevolle kenniswinst ontbreekt bij de uitvoer van verder archeologisch (voor)onderzoek. Volgens artikel “§5.2 van de Code van Goede Praktijk” is verder vooronderzoek dan ook niet aangewezen. Verdere maatregelen inzake archeologisch onderzoek worden dan ook – conform de Code van Goede Praktijk – niet voorgesteld.

Dit advies ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplecht. Eventuele toevalsvondsten dienen steeds gemeld te worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed.